

ICPD ปีที่ 15 ความก้าวหน้าและความท้าทาย

ของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านประชากรและการพัฒนาในประเทศไทย

ICPD ปีที่ 15

ความก้าวหน้าและความท้าทายของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านประชากรและการพัฒนาในประเทศไทย

รายงานนี้จัดพิมพ์โดยกระทรวงสาธารณสุข ด้วยความสนับสนุนจากกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA)

ที่ปรึกษา

- น.พ.กิตติพงษ์ แซ่เจ็ง ผู้อำนวยการสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
- นายนาจิบ แอสซิฟี ผู้แทนกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย และรองผู้อำนวยการสำนักงานภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก

บรรณาธิการและผู้จัดทำรายงาน

- นางปาริชาติ ศิวัชรักษ์ บรรณาธิการที่ปรึกษา
- นางสาวสิริมน วิไลรัตน์ สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
- นางสาววาสนา อิ่มอม กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ
- น.พ. ทวีทรัพย์ จิรประภาศิริ กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ
- นางสาวเวียนนารัตน์ ช่างวิวัฒน์ กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ

ออกแบบและภาพประกอบโดย นางสาวเวียนนารัตน์ ช่างวิวัฒน์

พิมพ์เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2553

หนังสือนี้อาจนำไปอ้างอิง พิมพ์ซ้ำ หรือแปลบางส่วน หรือทั้งหมดได้โดยไม่ต้องอ้างอิงรายงานนี้ แต่ไม่อนุญาตให้พิมพ์ซ้ำเพื่อประโยชน์ทางการค้าใด ๆ โดยไม่ได้รับการยินยอมอย่างเป็นทางการจากกระทรวงสาธารณสุขก่อน

ข้อมูลสำหรับติดต่อ   สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์
กรมอนามัย
กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี 11000 ประเทศไทย
โทรศัพท์ (662) 590 4165, 590 4168
โทรสาร (662) 590 4163
อีเมล south@health.moph.go.th

ISBN: 978-616-11-0453-5

ICPD ปีที่ 15

ความก้าวหน้าและความท้าทาย
ของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านประชากรและการพัฒนาในประเทศไทย

กันยายน 2553

คำนำ

พ.ศ. 2552 เป็นปีที่ครบรอบ 15 ปีของการประชุมนานาชาติว่าด้วยเรื่องประชากรและการพัฒนา (International Conference on Population and Development - ICPD) และเป็นช่วง 5 ปีสุดท้ายของการทบทวนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการดังกล่าว (Programme of Action - PoA) ก่อนที่จะประเมินผลสุดท้ายในปี 2558

กระทรวงสาธารณสุขมีความยินดีที่ได้จัดทำรายงานนี้เพื่อแจ้งความก้าวหน้าและความท้าทายที่ยังคงมีอยู่ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านประชากรและการพัฒนา (ICPD PoA) รายงานนี้ใช้ข้อมูลเบื้องต้นจากการทบทวนสถานการณ์ปัจจุบันของการดำเนินงานตามแผนดังกล่าวควบคู่กับเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals - MDGs) โดยการทบทวนเอกสารรายงานและสถิติของประเทศ และจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เชื่อถือได้ รวมทั้งรายงานผลการประชุมเพื่อปรึกษากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญ รายงานนี้ตั้งเป้าประสงค์จากการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของการประชุมประชากรและการพัฒนาและได้นำเสนอตัวอย่างการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จ บทเรียน ความท้าทาย ตลอดจนอุปสรรคต่างๆ ที่ประเทศไทยได้ประสบมา อีกทั้งแนะนำลำดับความสำคัญในการดำเนินงานเพื่อให้หลักการตาม ICPD ก้าวหน้าต่อไป

แม้ประเทศไทยจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายส่วนใหญ่ของ ICPD และ MDGs แต่ยังมีบางเรื่องที่ต้องการความเอาใจใส่และการทำงานร่วมกันอย่างพร้อมเพรียงเพื่อให้มั่นใจได้ว่าประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมายเหล่านี้อย่างสมบูรณ์ภายในพ.ศ. 2558 และมากกว่านั้น ความท้าทายเหล่านี้รวมถึงการทำงานเพื่อการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างถ้วนหน้า การคุ้มครองทางสังคม การลดความไม่เท่าเทียม ช่องว่างและความเหลื่อมล้ำ โดยเฉพาะในประชากรกลุ่มเสี่ยง

กระทรวงสาธารณสุข ขอขอบคุณกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) ในการให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านประชากรและการพัฒนามาโดยตลอด รวมทั้งช่วยเหลือในการทบทวนความก้าวหน้าในการดำเนินงานเป็นระยะ คือ เมื่อครบรอบ 5 ปี (ICPD+5) ครบรอบ 10 ปี (ICPD+10) และ ครบรอบ 15 ปี (ICPD+15)

นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฐ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

สารากพื้แทนกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ

ในวาระครบรอบ 15 ปีของการประชุมครั้งประวัติศาสตร์เรื่องประชากรและการพัฒนา (ICPD) ที่กรุงไคโร เมื่อพ.ศ. 2537 กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) ได้ร่วมมือกับกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทบทวนและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านประชากรและการพัฒนา (ICPD PoA) ในประเทศไทย กระบวนการทบทวนและประเมินผลเริ่มต้นตั้งแต่ปี 2552 จนถึงกลางปี 2553 ด้วยความร่วมมืออย่างกว้างขวางจากกระทรวงที่เกี่ยวข้องและองค์กรภาคประชาสังคม การทบทวนเน้นเรื่องความก้าวหน้า ช่องว่าง และความตั้งใจในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อบรรลุ เป้าหมายตาม ICPD PoA และ MDGs ตลอดจนข้อตกลงนานาชาติอื่น ๆ ที่ได้รับเริ่มขึ้นเพื่อการพัฒนา

รายงานนี้ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยประสบความสำเร็จตามตัวชี้วัดส่วนใหญ่ของ ICPD PoA และ MDGs อย่างไรก็ดีตาม ความเหลื่อมล้ำ ยังคงมีอยู่ในบางเรื่องโดยเฉพาะในประชากรกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้ที่อาศัยอยู่ในที่ห่างไกล รวมทั้ง กลุ่มชาติพันธุ์และแรงงาน ย้ายถิ่น นอกจากนี้ ในฐานะที่ประเทศไทยก้าวขึ้นมาเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลาง (Middle Income Country - MIC) และกำลังเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางประชากรอย่างรวดเร็วซึ่งรวมถึงการมีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งอัตราการพึ่งพิงทางประชากรเพิ่มสูงขึ้นขณะที่ประชากรวัยแรงงานลดลง ปัจจัยเหล่านี้จะมีผลอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศซึ่งต้องการความเอาใจใส่และการดำเนินงานเพื่อให้สามารถปรับตัวต่อผลที่ตามมาโดยที่ยังคงก้าวหน้าในการพัฒนาได้ต่อไป

ข้าพเจ้าขอขอบคุณกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขรวมทั้งองค์กรภาคอื่น ๆ ที่ได้ให้ข้อมูลและมีส่วนร่วมในการพัฒนารายงาน ประเมินผลความก้าวหน้านี้ ขอขอบคุณคณะทำงานของกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทยเป็นพิเศษในการให้ข้อมูลเนื้อหาวิชาการ ตลอดจนประสานการให้คำปรึกษาจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาสังคม รวมทั้งภาคอื่น ๆ เพื่อให้มั่นใจได้ว่ารายงานนี้ถูกต้องสมบูรณ์ สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณเป็นพิเศษต่อ คุณปาริชาติ คิวะรักษ์ ที่ได้ทำงานอย่างหนักเพื่อให้รายงานเสร็จสมบูรณ์ภายในกำหนดเวลา

เราหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลที่นำเสนอโดยรายงานฉบับนี้จะช่วยยกระดับการดำเนินงานตาม ICPD PoA ให้ดียิ่งขึ้น โดยให้ความเอาใจใส่ต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการ การบรรลุ ICPD PoA ได้อย่างสมบูรณ์จะมีส่วนช่วยโดยตรงต่อการบรรลุ MDGs ซึ่งมีเป้าหมายในการลดความยากจน ความหิวโหย สุขภาพไม่ดี โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง (HIV/AIDS) และความไม่เท่าเทียมทางเพศ ภายในพ.ศ. 2558

นายนาจีบ แอธชิฟ

ผู้แทนกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย

และรองผู้อำนวยการสำนักงานภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก

สารบัญ

คำนำ	ii
สารจากผู้แทนกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ	iii
บทที่ 1 ประเทศไทยกับ ICPD	1
บทที่ 2 ประชากรและการพัฒนา	9
บทที่ 3 อนามัยการเจริญพันธุ์และสิทธิการเจริญพันธุ์	25
บทที่ 4 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพและภาคีความร่วมมือ	43
บทที่ 5 เส้นทางสู่ปี พ.ศ. 2557	47
ข้อมูลอ้างอิง	52
ตารางและแผนภูมิ	
ตารางที่ 1.1 ความเชื่อมโยงระหว่าง ICPD กับ MDGs	1
ตารางที่ 1.2 ตัวอย่างเป้าหมาย และตัวชี้วัด MDG และ MDG+ ในส่วนที่เกี่ยวกับอนามัยแม่และเด็ก	3
ตารางที่ 2.1 ตัวชี้วัดทางประชากรที่สำคัญ	9
ตารางที่ 2.2 ตัวชี้วัดการพัฒนาเป็นเขตเมืองและการย้ายถิ่นในประเทศ	12
ตารางที่ 2.3 ตัวชี้วัดการย้ายถิ่นข้ามชาติ	13
ตารางที่ 2.4 ตัวชี้วัดความยากจน	17
ตารางที่ 2.5 ตัวชี้วัดการศึกษา	18
ตารางที่ 2.6 อัตราการคงอยู่ของนักเรียน พ.ศ. 2540-2551	19
ตารางที่ 2.7 ตัวชี้วัดความเท่าเทียมทางเพศและการส่งบทบาทสตรี	21
ตารางที่ 2.8 สัดส่วนผู้หญิงในตำแหน่งผู้บริหารราชการส่วนกลาง	22
ตารางที่ 3.1 ตัวชี้วัดอนามัยแม่และเด็ก	25
ตารางที่ 3.2 การวัดสัดส่วนการตายของมารดาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ	26
ตารางที่ 3.3 สัดส่วนการตายของมารดาในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	27
ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัดอนามัยการเจริญพันธุ์วัยรุ่น	30
ตารางที่ 3.5 ตัวชี้วัดการวางแผนครอบครัว	32
ตารางที่ 3.6 ตัวชี้วัดการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ (STI) และโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง (HIV/AIDS)	36
ตารางที่ 3.7 จำนวนเหยื่อจากความรุนแรงที่เป็นเด็กและสตรีที่ขอความช่วยเหลือจากศูนย์พึ่งได้ พ.ศ. 2547-2551	41
ตารางที่ 5.1 ความก้าวหน้าของประเทศไทยในเรื่อง ICPD และ MDGs	47
ตารางที่ 5.2 ตัวชี้วัดบางตัวของประเทศไทย พ.ศ. 2533-2552	48
แผนภูมิที่ 3.1 อัตราการเกิดต่อสตรีพันคน พ.ศ. 2533-2551	30
แผนภูมิที่ 3.2 จำนวนคดีอาชญากรรมทางเพศที่มีการรายงานแยกตามสถานะการจับกุม พ.ศ. 2540-2550	40

预览已结束，完整报告链接和二维码如下：

https://www.yunbaogao.cn/report/index/report?reportId=5_19991

